

på å få en utdanning var så forkastelig at hun fortjente å bli skutt. Hvordan kan de være så sikre i sin sak når vi er like sikre på at det de gjorde, var forferdelig?

Folk er uenige om moralske spørsmål, selv de som angår liv og død, og uenigheten viser seg kanskje aller tydeligst hvis vi sammenligner oppfatninger mellom ulike kulturer og ulike historiske epoker. Vår tilnærming til etikk må altså ta hensyn til at moralske oppfatninger varierer fra person til person, fra samfunn til samfunn og fra tidsepoke til tidsepoke. Hva forteller det oss om hva moralske oppfatninger er? Hvordan kan vi være så uenige om spørsmål som virker så viktige? Finnes det noe «rett» svar på spørsmål om rett og galt, godt og ondt?

Når vi stiller disse spørsmålene, spør vi oss om det egentlig finnes et objektivt eller allmenngyldig grunnlag for moral, et grunnlag som gjør at vi kan argumentere rasjonelt for eller imot ulike moralske standpunkt og praksiser. Dette spørsmålet hører hjemme i den filosofiske disiplinen vi kaller **metaetikk**. Metaetikken forsøker å klargjøre hva moralutsagn er, og hvordan vi kommer frem til og hvordan vi begrunner moralske oppfatninger. Den forsøker å undersøke hva moral er uten å ta stilling til hva som er moralsk.

Finnes det en allmenngyldig moral? Svaret vil variere mye avhengig av hvem du spør. Kanskje mener du at moralske spørsmål egentlig er opp til hver og en å avgjøre. Du tenker og føler på én måte om et moralsk spørsmål, men andre kan tenke og føle noe annet. Kanskje er det bare et uttrykk for hva noen tilfeldigvis føler? Eller kanskje tenker du at ulike kulturer eller grupper har ulike moralske

oppfatninger, og at det hver gruppe måtte mene, er det rette for dem. I begge tilfeller har du da det vi kaller et relativistisk syn på moralen. Eller kanskje mener du at moralen er allmenngyldig, i alle fall for en del alvorlige moralske spørsmål. Et eksempel på dette kan være de som mener menneskerettighetene er fundamentale rettigheter alle har. Da har du et objektivistisk syn på moral. La oss skaffe oss en oversikt over filosofiske posisjoner som forsøker å si noe om moralens status:

Ett standpunkt kan være at det ikke finnes noen riktige svar på moralske spørsmål, og at moral egentlig er en illusjon. Vi snakker da om et *nihilistisk* standpunkt.

En etisk relativist vil svare at riktige svar på moralske spørsmål finnes, men at hva som er moralsk rett, er relativt. Den vanligste formen for denne moralske relativismen er *kulturrelativismen*. Kulturrelativisten mener at det en kultur anser som moralsk rett, er rett for denne kulturen. Det finnes ingen målestokk uavhengig av kulturen som vi kan vurdere moralsk uenighet ut ifra.

Den historisk vanligste begrunnelsen for hva som er moralsk rett, er *religiøse begrunnelser*. Religioner har lover, regler og normer, og de henter sin autoritet fra Gud eller guder. Her vil oppfatningen gjerne være at en bestemt autoritet (Gud) avgjør hva som er rett og galt. De som tenker at det som er moralsk er moralsk fordi Gud vil det, tenker at moralen er objektiv, gitt av Gud en gang for alle. Det er betydelige problemer med en slik posisjon. Religiøse oppfatninger varierer, og uten en målestokk separat fra religion synes det vanskelig å kunne argumentere på tvers av de ulike oppfatningene. Selv om religion er